

**ARİFİYE KÖY ENSTİTÜLÜ
ANNEMLE DAMLA SÖYLEŞİLER
VE EĞİTİM ÜZERİNE YAZILAR**

3. Baskı

Prof. Dr. Binnur Yeşilyaprak

Prof. Dr. Binnur Yeşilyaprak

**Arifiye Köy Enstitülü Annemle DAMLA SÖYLEŞİLER ve
EĞİTİM ÜZERİNE YAZILAR**

ISBN 978-605-364-727-0

DOI 10.14527/9786053647270

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2016, Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

1. Baskı: Mayıs 2009, İzmir

3. Baskı: Ekim 2016, Ankara

Yayın-Proje: Elif Bultan

Dizgi-Grafik Tasarım: Ayşe Nur Yıldırım

Kapak Tasarımı: Gürsel Avcı

Baskı: Vadi Grup Ciltevi A.Ş.

İvedik Organize Sanayi 28. Cadde 2284 Sokak No:105

Yenimahalle/ANKARA

(0312 394 55 91)

Yayıncı Sertifika No: 14749

Matbaa Sertifika No: 26687

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA

Yayınevi 0312 430 67 50 - 430 67 51

Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

*Türk toplumunun çağdaşlaşma sürecine emek
veren tüm Köy Enstitülüler ile
sevgili babam Kazım Yeşilyaprak'ın anısına,
saygıyla...*

PROF. DR. BİNNUR YEŞİLYAPRAK

Köy Enstitüsü mezunu öğretmen anne babasının doğal yönlendirmesi ile meslek yaşamına ilkokul öğretmeni olarak başladı. 1978 yılında Gazi Üniversitesinde lisans eğitimini tamamladı ve Eğitim Bilimleri Bölümünde ‘asistan’ olarak görev aldı.

1979-80 yılında H.Ü. Eğitim Fakültesi’nde lisansüstü hazırlık programı, 1983’te Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında yüksek lisans programını, 1988’de doktora programını tamamladı.

1991-92 yıllarında 12 ay süreyle “Öğretmen Eğitimi” konusunda A.B.D.’ne Purdue Üniversitesi’nde gerek öğretmen eğitimi, gerekse Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında çalışmalar yaptı, gözlem ve incelemelerde bulundu. 1995 yılında Doçent, 2002 yılında profesör olan Yeşilyaprak’ın uzmanlık alanı ile ilgili yayınlanmış 14 kitabı, çeşitli bilimsel dergilerde basılmış 100 kadar makalesi bulunmaktadır. Çocuklar ve gençler üzerinde araştırmalar ve incelemeleri bulunan Yeşilyaprak bu alanlarda 22’si yurtdışı olmak üzere 96 ayrı kongreye bildiri ile katılmıştır.

2010-2011 yılları arası 12 ay süreyle Penn State Üniversitesinde kariyer danışmanlığı konusunda "konuk öğretim üyesi" olarak bulundu. Çeşitli kurumların davetlisi olarak seminerler veren ve projeler yürüten Yeşilyaprak halen Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı başkanı olarak görevini sürdürmektedir.

Yeşilyaprak, aynı zamanda 2002-2008 yılları arasında Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği genel başkanlığını yapmıştır.

Daha detaylı bilgi için: <http://www.ankara.edu.tr/faculties.education>

Ulaşmak için İş Tel: 0312 363 33 50/3101

www.binnuriesilyaprak.com

byesilyaprak@ankara.edu.tr

3. Baskı için Birkaç Söz

Mayıs 2009 yılında basılan "Damla Söyleşiler" kitabının baskısı üç yıl içinde tükendi. Yeni baskıyı genişleterek çıkarma düşüncemiz ve benim çalışma programımın yoğunluğu 2. baskıyı hazırlama sürecini uzattı ne yazık ki...

Kitabın ilk baskısına ilişkin okuyuculardan gelen çok olumlu geri bildirimler Annem Kadriye Hanımı ve beni çok mutlu etti ve yeni baskı için güçlü bir motivasyon yarattı. Bu enerji ile annem kitap için iki yeni damla (8. ve 9. damlalar) daha yazarak eski öğrencilerinden bugüne uzanan sevgi ve bağlılık üzerine yaşantılarını siz okuyucular ile paylaştı. Bu son damlalarda ilk öğretmenin küçük yüreklerde yarattığı kocaman vefa duygusunu göreceksiniz.

Elinizdeki üçüncü baskıda yeni gelen okuyucu değerlendirmelerine yer verdik. Ayrıca bu baskıda, okuyucuya Köy Enstitülerinden günümüze somut bir bağ kurarak eğitim alanında bir değerlendirme olanağı vermek için eğitim üzerine 4 ayrı yazı yer aldı. Dilerim bu haliyle damla söyleşiler; özellikle öğretmenlik mesleğinin idealizmini yeniden yaşatma konusunda bugünün gençlerinde, geçmişten gelen esinlerle sahici umutlar yeşertebilir.

Binnur YEŞİLYAPRAK

3 Ekim 2016

Ankara

ÖN SÖZ

2006 yılına kadar Sayın Prof. Dr. Binnur Yeşilyaprak basından, eğitim dünyasından adını duyduğum bir akademisyen arkadaşımızdı. 15-17 Nisan 2006 tarihleri arasında Süleyman Demirel Üniversitesi Köy Enstitülerinin 66. Kuruluş-Kutlama Etkinliğini Gönen’de Köy Enstitüsü mekanlarında kutlama kararı almıştı. Gönen’de bu tarihlerde Üniversite-Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği(YKKED) işbirliği ile çok sayıda akademisyen, yazar ve sanatçının katılımıyla “Okul Öncesinden Ortaöğretime Türk Eğitim Sisteminin Yeniden Yapılanması Sürecinde Yeni Bakış Açıları” başlıklı çalıştay gerçekleştirildi. Çok farklı boyutlarıyla eğitim sisteminin sorunlarının tartışıldığı çalıştay sonunda çalışma gurupları başkanları Gönen Köy Enstitüsü konferans salonunda raporlarını sundular. Sayın Binnur Yeşilyaprak, “Ben Arifiye çıkışlı bir anne-babanın kızı olarak burada olmaktan onur duyuyorum...” diye sözlerine başlamıştı. Sayın Yeşilyaprak ile yollarımız böylece Gönen’de keşişti.

İlerleyen günlerde “Gönen İmecesı’nın” dostluğu ile Yeniden İmece Dergisi için kendilerinden yazı istedim. Sayın Yeşilyaprak annesi ile kısa söyleşiler yapma ve “Damla Söyleşiler” adını verdiği bu söyleşileri dergide yayınlama sözü verdi. Sayın Yeşilyaprak bu söyleşiler ile büyük Köy Enstitülüler Ailesinin yayın organı olan Yeniden İmece Dergisinin yazarlarındandı artık. İmeceye katılmış ve bizleri çoğaltmıştı. Böylece derginin 13, 14, 15, 16, 18, 20 ve 21. sayılarında, yedi sayı boyunca, okuyucularımızın büyük bir beğeni ile okudukları söyleşiler dizisi ortaya çıktı.

Damla Söyleşiler dizisinde, 1945-1949 yıllarında “Arifiye Köy Enstitüsü’nde” önce sınıf arkadaşı sonra da hayat arkadaşı olan Kadriye Öğretmen ile Kazım Öğretmenin yaşam öyküleri, mücadeleleri yalın ve sade bir dille okuyucuya sunuluyor. Bu söyleşileri okuyan çoğu okurumuz Köy Enstitüsü gerçeğini şimdi daha iyi anladıklarını içeren geri bildirim verdi. “Arifiye Işığını”

onurla taşıyan eğitim kahramanı, Cumhuriyet Öğretmeni bir ailenin yaşadıkları, başardıkları, içselleştirdikleri değişim ve dönüşüm çizgisi bu söyleşinin temel teması. Söyleşide “insan odaklı” enstitü gerçekliği öne çıkıyor. 1940’lı yıllarda pek çok yoksul halk çocuğunun hayatını değiştiren, anlamlılaştıran Cumhuriyetin bu ilerici, insan, sanat, demokrasi merkezli eğitim projesi Kadriye ve Kazım Öğretmenin hayatları üzerinden bundan daha güzel anlatılamazdı.

Sayın Yeşilyaprak imeceye-dayanışmaya bir başka boyut katarak bu söyleşiler dizisini kitaplaştırma önerisinde bulundu. YKKED; öğrencilere, genç insanlara, araştırmacılara, eğitimcilere ülkemizin kendi gerçekliği olan enstitüleri anlatabilmek için bu kitaplaştırma projesini büyük bir sevgiyle ve onurla kabul etti ve Köy Enstitülerinin 69. Kuruluş Kutlamalarına hazır olması için çalışmalarına başladı. Sayın Karabey Aydoğan'ın da katkılarıyla arkadaşımız Sayın Prof. Dr. Binnur Yeşilyaprak'ın bu güzel kitabı ortaya çıktı.

Eğitim dünyamıza, Köy Enstitülerini, Kadriye Öğretmenin canlı tanıklığıyla anne ve babasının hayatları üzerinden taşıyan değerli arkadaşım Prof. Dr. Binnur Yeşilyaprak’a YKKED ailesi adına, imece adına sonsuz teşekkürler, saygılar...

Prof. Dr. Kemal KOCABAŞ

Yeni Kuşak Köy Enstitüleri Derneği Genel Başkanı

kemal.kocabas@deu.edu.tr

İÇİNDEKİLER

Prof. Dr. Binnur Yeşilyaprak	v
3. Baskı İçin Birkaç Söz.....	vii
Ön Söz.....	ix
Giriş.....	1

BÖLÜM I

Damla Söyleşiler	7
I. Köy Enstitüsüne Gidiş.....	7
II. Kızını Öğretmen Yapmaya Kararlı Bir Savaş Gazisi	19
III. Bir Romeo-Juliet Öyküsü	31
IV. Arifiye'de Günlük Yaşam	41
V. Öğretmenliğe İlk Adım	53
VI. Toplum Kalkınmasına Hizmet.....	63
VII. Onlar Gerçekçi Olup İmkansız İstediler	75
VIII. Bayram... Duvardaki Saat ve Anılar	83
IX. Haydi Gölyaka'ya	89

BÖLÜM II.

"Arifiye" Dedikleri / Karabey Aydoğan	99
---	----

BÖLÜM III.

Eğitim Üzerine Yazılar	121
Bir Anekdot ve Bir Ders	121
Gardner'dan Beş Akıl	127
Eğitimde Paradigma Değişimi.....	133
Eğitimde Güncel Model Arayışları.....	143
Okuyucu Değerlendirmeleri	153
Prof. Dr. Uğur Öner	155
Dr. Ali Millioğulları.....	159
Prof. Dr. Nizamettin Koç.....	163

Meliha Kavak	165
Özden Bilgin	167
Gözde Aydın.....	168
Kevser Ceran.....	169
İsmail Demirezen	170
Tanıtım Yazısı.....	171
Fotoğraflar	173
Teşekkür.....	185

GİRİŞ

Cumhurbaşkanlığı Kültür Sanat Büyük Ödülü sahibi Yaşar Kemal, 4 Aralık 2008 tarihinde Çankaya köşkündeki ödül törenindeki konuşmasında Köy Enstitülerinin cumhuriyet dönemi sanat insanlarının yetişmesindeki önemli rolünü şöyle vurgular:

“Biz, cumhuriyet çağının sanatçıları, romancıları, şairler, ressamlar, kendi kültürümüze, dilimize dönmeyi öğrendik. Tercüme bürosunun çevirdiği dünya klasikleri ile yetiştik. Halkevlerinin, Köy Enstitülerinin kuruluşları bize yardım etti. O Köy Enstitüleri ki gelecekte dünyamızı gerçek insanlığa kavuşturacak tek eğitim düzenidir.”

Edebiyatımızın dev çınarı Yaşar Kemal, bu sözleriyle kapatılmasının üzerinden yarım asrı aşkın bir süre geçmiş olsa da hala gündemdeki yerini koruyan Köy Enstitülerinin, çağdaşlaşma yolundaki katkısını, bu yoldaki kazanımları kaybettirmeye talip bir hükümetin huzurunda cesurca dile getirir.

Türk eğitim tarihine gerçek bir aydınlanma ışığı ve eğitim devrimi olarak yazılan Köy Enstitülerinin çağdaşlaşma yolunda nasıl bir yapıtaşını olduğunu bireysel bir örnek üzerinden ortaya koymayı amaçlayan “Damla Söyleşiler” Arifiye Köy Enstitüsünden yetişen annem Kadriye Yeşilyaprak ile yaptığım 9 röportajı içeriyor.

Damla söyleşiler, 2006 yılı yaz tatilinde annemi ziyarete gittiğim zaman başlamıştı. İlk söyleşi Yeniden İmece dergisinin 13. sayısında yayınlanınca çok olumlu tepkiler aldım. Böylece söyleşilerimizi sürdürüp yeni damlaları okuyucularla paylaşma kararı aldık. Ondan sonra annemle bayramlarda, tatillerde, anneler günü ziyaretinde bir araya geldikçe söyleşilerimize kaldığımız yerden devam ettik. Anılar tazelandı. Aile albümünden resimler çıkarıldı. Eski günler yad edildi... Kimi zaman gözyaşları süzüldü yanaklarımızdan, kimi zaman gülümsemeler yayıldı yüzümüze. Çok yoğun paylaşımlar yaşadık. Annem bunun iyi bir “terapi” olduğunu söyledi. Dilerim okuyucuları da eski günlere götürür ve o günlerin anıları “şimdi” de yeniden duyumsanırken; yapılmamış yüzleşmelere, yaşanmamış paylaşımlara, ifade edilmemiş duygulara bir yol bulunur. Belki onlar da bu terapiyi kendilerince sürdürürler, kimbilir... Elbette söyleşilerin; duygusal yönü ile yüreğimize dokunurken, Köy Enstitülerinden alınacak dersler ve yapılacak değerlendirmeler ile düşünsel yönü açısından, bugünkü eğitimciler olarak, bizlere esin kaynağı olmasını umut etmekteyim.

Eğitim ile ilgili tartışmaların hep gündemde kaldığı ve eğitim sorunlarını aşabilecek çözüm yaklaşımlarının yıllardır arandığı ve (görünen o ki) hala bulunamadığı gerçeği göz önüne alındığında, Köy Enstitüleri deneyiminin yeniden ve yeniden değerlendirilmesi gereği yadsınamaz.

İtiraf etmeliyim ki, Damla Söyleşiler, anneme ve bana, kendi yaşamımıza ilişkin bazı yaşantıları yeniden gözden geçirme ve yeniden değerlendirme açısından çok özgün bir fırsat sağladı. Sahip olduklarımızın değerine ilişkin farkındalığımız arttı. Bir kez daha anladım ki; eğitimin her kademesinde öğretmen olma deneyimleri ile zenginleşmiş bir yaşama sahip olduğum için gerçekten şanslı bir insanım. Kuşkusuz şansın yüzüme gülmesi; Köy Enstitüsü mezunu bir anne babaya sahip olmak ile başlıyor... Çünkü Köy Enstitüsünde yetişen, orada yaşamın anlamını; topluma hizmet etmede, başkala-

rına yardım etmede, insanları sevmeye, engelleri aşmada, emeğe ve üretmeye saygı duymada bulan iki güzel insanın idealistliğini model alarak yetişmek, bu toplumda az sayıda kişiye nasip olmuştur. Bunun ne anlama geldiğini; kendim de öğretmen olup bir çocuğun kişiliğinin gelişmesinde aile ortamının nasıl biçimlendirici bir rol oynadığını açıklayan kuramları okudukça, bu konuda araştırmalar yaptıkça daha iyi anladım. Bana okuma alışkanlığını, eleştirel düşünme yaklaşımını, başkalarına yardım etme ve işbirliği yapma davranışını, sorumlu bir birey olmayı, kendime güvenmeyi öğreten bu ilk öğretmenlerime ne çok şey borçlu olduğumu büyüdükçe ve olgunlaştıkça daha iyi kavradım. Şimdi geriye dönüp baktığımda annemle babamın, idealist birer ilköğretmeni olarak verdikleri mücadelenin, Cumhuriyete, Atatürk Devrimlerine sahip çıkıp savunmalarının, bu topluma karşı sorumlu bir birey olma tutumlarının ve gösterdikleri çabaların, biz çocukları için nasıl bir rol modeli olduğunu daha iyi değerlendireyim.

Bu kitapta daha önce Yeniden İmece Dergisinde yayımlanan dokuz damla söyleşiyi bir arada okuyucuya sunarken orijinal formatını koruduk. Arifiye Köy Enstitüsüne ilişkin tanıtıcı bilgilerin ve fotoğrafların yer aldığı bir bölümün de okuyucuya söyleşi damlalarını anlamlandırıp tamamlamasına katkı getirir düşüncesiyle yer verdik.

Bu yaşam ortamlarında filiz vermiş iki genç öğretmenin öyküsünü okuyan iki değerli akademisyen arkadaşım, Damla Söyleşiler ile ilgili, kendi uzmanlık alanları açısından -biri Psikolojik Danışma ve Rehberlik, diğeri Siyaset Bilimi- izlenim ve değerlendirmelerini yazarak çok özgün katkılarda bulundular.

Böylece kitap, farklı bakış açıları ile zenginleşen, 1945'lerden 2014'lere uzanan bir zaman dilimi içinde, öznel olduğu kadar nesnel bir değerlendirme fırsatı sunuyor Köy Enstitüleri üzerine. İyi okumalar...

Başlarken...

Kadriye Hanım, bir Cumhuriyet kadını. 1945-1949 yıllarında Arifiye Köy Enstitüsünde öğrenim görmüş, orada tanıştığı Kazım Bey'le mezuniyetinden bir yıl sonra evlenmiş, 33 yıl ilkokul öğretmenliği yapmış, üç çocuk annesi. Ben ortanca çocuk, onların idealistliği ile büyütüp okuttuğu iki kız kardeşten biri.

Annemle bu yaz birkaç günlüğüne bir araya gelince bir söyleşi yapmak istedim. "Nehir Söyleşileri"nden esinlenip "Damla Söyleşi" koyduk adını. Belki damlalar birleşip bir nehir olur, akar, kimbilir...

Ben sordum, annem 63 yıl geriye gidip Arifiye Köy Enstitüsüne gidişini, yaşamının çizgisini oluşturan o günü anlattı bana. Aile albümüne bakıp o günlere ait fotoğraflar aradık. Anılar tazelenildi. Annem anımsadıklarını benimle paylaştı. Şaşırdım, her şeyi nasıl da berraklıkla anımsıyordu! Orada ilk yediği yemeği, ablaların sözlerini... Zaman zaman ağladık, güldük, kimi zaman çok duygulandık. Çok yoğun paylaşımlar yaşadık. Annem bunun iyi bir terapi olduğunu söyledi. Bu duygu yoğunluğunu sizlerle satırlarda paylaşmak istedim. (Yoğunluğu biraz düzenlesin diye de, annemle söyleşimizi "sizli-bizli" aktarmaya karar verdim...)

Onbir yaşında küçük bir kız çocuğunun Köy Enstitüsüne gidişini kapsayan 24 saatini anlatıp ilk damla söyleşiye sığdırmaya çalıştım. İlk damla bize, o yılların aile yapısından bir örneklerle birlikte, Köy Enstitülerindeki "kardeşliği, imece ruhunu, dayanışmayı" gösterdi. Çok yoğun bir damla oldu; duygu yoğunluğu kadar, Köy Enstitülerinden alınacak düşünsel esinler açısından dolu dolu bir damla!

İkinci damlada ise, bu küçük kıızı, Köy Enstitüsünde okutmakla kararlı ve ısrarcı bir babanın ilginç ve hüzünlü öyküsünü, Arifiye'deki okul yaşantısını, Kadriye ile Kazım'ın 50 yılı bulan beraberliklerinin başlangıcını paylaştık sizlerle...

Damla söyleşilerin üçüncüsünde ise, Arifiye'deki eğitimden ve babam Kazım Bey ile Kadriye Hanımın Köy Enstitüsü ortamında oluşan bir 'Romeo-Juliet Öyküsü'nden söz ettik.

Dördüncü damlada, yine o günlere, Köy Enstitüsündeki yaşama dair güzel ve coşkulu anekdotların yanı sıra yaşanan güçlükleri ve sıkıntıları da anımsayarak ilk öğretmenliğe nasıl adım attığını paylaştık sizlerle.

Beşinci Damlada Kadriye Hanımın ilk öğretmenlik yılında yaşadıklarına, sonraki damlada bu iki genç ve idealist öğretmenin yaşamlarını birleştirip topluma hizmet çabalarına yer verdik. Yedinci damlada günümüzden o günlere bakarak bir değerlendirmeyi gerçekleştirmeye çalıştık. Kitabın yeni baskısına eklenen sekizinci ve dokuzuncu damlalarda ise; Kadriye hanım, gencecik bir öğretmen iken okuttuğu öğrencileri ile bugünlere uzanan sevgi ve bağlılığı sizlerle paylaşıyor. Yoğun bir deneyim ve anlamlı bir yaşamdan damıtılan bu damlalar umarım sizin içinizde de bir yol bularak ve iz bırakarak akar, gider...

1. BÖLÜM

DAMLA SÖYLEŞİ – I

Köy Enstitüsüne Gidiş

– Sizi okuyucularımıza tanıtmakla başlayalım isterseniz...

– Ben Kadriye Yeşilyaprak, Yugoslavya göçmeni bir anne ile manav (Türk) bir babanın 1932 yılında doğmuş, altı yaşında annesini kaybetmiş, on bir yaşında Arifiye Köy Enstitüsüne gönderilmiş kızı; 1948-49 döneminde Enstitüden mezun olup 33 yıl eğitim ordusunda ülkesine hizmet etmiş emekli bir öğretmenim.

– **Biliyoruz ki o yıllarda kız çocuklarının okutulması önünde sosyo-ekonomik pek çok engel vardı ve bu engelleri aşabilenler çok azınlıktaydı. Siz nasıl gönderildiniz Köy Enstitüsüne?**

– Annem öldüğünde biz üç kardeş yetim kalmıştık. Erkek kardeşim henüz ilk yaşındaydı ve benden birkaç yaş büyük ablam geçirdiği çocuk felci nedeniyle özürlyüdü. Babam annemin ölümünden birkaç ay geçince evlenmişti, Melek anneden (adı Melek olduğu için biz öyle derdik) dört kardeş daha geldi. Sonra ben ilkokula bulunduğumuz köyde devam ettim. Adapazarı'nın Geyve ilçesinin Umurbey Köyünde okula erken başlamış ve erken bitirmiştım. İlkokulu bitirdiğim sene babam beni Arifiye Köy Enstitüsüne göndereceğini söyledi. Babannem, Melek anne ve ben, hepimiz karşı çıktık ama babam direndi.

– **Neden karşı çıkmıştınız?**

– Tabi ben henüz küçük bir çocuktum ve evden ayrılmak istemiyordum. Bir de şöyle bir söylenti vardı: Köy Enstitülerinde kız-erkek karışık ve yatılı olduğu için oraya giden kızlar “kötü yola düşecek”

Kadriye Uysal Arifiye Köy Enstitüsü'nde (Solda)

deniyordu. Elbette yıl 1945 ve bir köyde, kapalı bir çevrede yaşıyoruz. Dolayısıyla babaannem ve Melek Annemin kaygılarını çocuk aklımla ben de benimsemişim ki isyan ediyorum “gitmem!” diye.

– Sizden önce köyden okuyan kimse var mıydı?

– Sadece bir ağabey vardı, Köy Enstitüsünde okuyordu o sırada. Onun dışında köyden sadece ben okudum o yıllarda.

– İsyanınız işe yaramadı ve gönderildiniz.

– Evet, babaannem, Melek Anne ve ben karşı çıktık ama babam kararlıydı. Beni kolumdan tuttuğu gibi kapının dışına bıraktı ve “Bu evde sana ekmek yok, doğru şehre gideceksin, dayın seni okula götürecektir” dedi. Ağlayarak evden ayrıldım, Vesile adlı bir arkadaşım beni o halde görünce yanıma koştu, teselli etti. Benden 3 yaş büyüktü ve “keşke beni de okutsalar da okusam, sen şanslısın, sakın dönme, dayına git” diyerek bana çok destek oldu. Mezarlığa gidip anacığının mezarı başında ağladım, onunla vedalaştım ve yürüye yürüye şehre gittim. Dayımın bakkal dükkanı vardı. Beni şen şakrak karşıladı, iltifatlar etti, okuyacağım için çok mutluydu. Zaten okul ile ilgili yapılması gereken evrakları hazırlamıştı, hemen beni tren istasyonuna götürdü. Ver elini Arifiye! Okula gittiğimizde kayıt işlemleri yapıldı. Dayım elime biraz harçlık verdi ve elini uzattı: “Öp bakalım elimi, okuyup öğretmen olacaksın, sakın beni utandırma, çok çalış” deyip ayrıldı.

– O an neler hissettiniz?

– Şimdi düşünüyorum o halimi. Çok şaşkındım. Ağlayamıyordum. Etrafıma bakıyorum, ne yapacağımı bilmiyordum. Ne yedek çamaşır, ne giysi, yanımda hiçbir şey yok. Elimde çok az bir harçlık. Karnım aç, sabah erken evde içtiğim tarhana çorbasıyla duruyorum. İkinci vakti olmuştu, “açım” diye kime söyleyeyim, dayıma bile söylememişim. Yalnızım, çaresiz küçük bir kız çocuğu...

*Arifiye Köy Enstitüsü'nde Kız Öğrencilerden Bir Grup
(Kadiye Uysal Sol Altta)*